

Câu hỏi thường gặp về Quá trình Tham vấn trước Dự án Thủy điện Sanakham

---

1. Quá trình Tham vấn trước của Ủy hội Sông Mê Công Quốc tế (MRC) là gì?

Tham vấn trước là một trong ba quá trình trong Thủ tục Thông báo, Tham vấn trước và Thỏa thuận (PNPCA). Tham vấn trước là quá trình để các quốc gia thành viên thảo luận, đánh giá lợi ích và rủi ro đi kèm của bất kỳ dự án đề xuất sử dụng nước nào có thể tác động đáng kể tới chế độ dòng chảy hoặc chất lượng nước trên dòng chính sông Mê Công và các điều kiện môi trường và kinh tế - xã hội khác.

Quốc gia thành viên (quốc gia thông báo) dự định triển khai dự án sẽ phải thông báo với và cung cấp cho các quốc gia thành viên khác (quốc gia được thông báo) các dữ liệu và thông tin hiện có. Quá trình này sẽ tạo điều kiện để các quốc gia được thông báo đánh giá các tác động có thể có trên lãnh thổ của mình và nhận xét về việc sử dụng nước đề xuất.

Mục đích của quá trình này là Ủy ban Liên hợp (JC) - một cơ quan gồm đại diện của chính phủ bốn quốc gia thành viên nơi tiến hành tham vấn trước - đạt được thỏa thuận sử dụng nước tối ưu và tránh lãng phí tài nguyên nước, và ban hành một quyết định trong đó nêu các điều kiện đã thống nhất về dự án.

Quá trình tham vấn trước không có mục đích phê duyệt đề xuất sử dụng nước, mà quá trình này được thiết kế để các quốc gia được thông báo đưa ra kiến nghị và để quốc gia đề xuất dự án chấp nhận các biện pháp nhất định nhằm tránh, giảm thiểu và giảm nhẹ bất kỳ tác động xuyên biên giới bất lợi tiềm tàng nào và tìm ra phương thức chia sẻ lợi ích tốt hơn.

Đó là vì, như nêu trong Thủ tục PNPCA, Tham vấn trước không phải là quyền phủ quyết sử dụng nước đề xuất, hoặc là quyền đơn phương sử dụng nước của bất kỳ quốc gia thành viên nào mà không xét đến các quyền và quan ngại của các quốc gia khác.

2. Ba quốc gia thành viên được thông báo có quyền phủ quyết hoặc phản đối dự án này hay không?

Không, các quốc gia thành viên được thông báo không có quyền phủ quyết hoặc phản đối dự án này.

Hiệp định Mê Công 1995 nêu rõ Tham vấn trước không phải là quyền phủ quyết dự án sử dụng nước hoặc là quyền tiến hành dự án sử dụng nước đề xuất của bất kỳ quốc gia ven sông nào mà không xét đến quyền và quan ngại của các quốc gia ven sông khác.

3. Tham vấn trước có phải là quá trình phê duyệt cần thiết đối với mỗi dự án đề xuất không?

Không.

Tham vấn trước không phải là một quá trình xin phê duyệt dự án từ bất kỳ quốc gia thành viên nào. Thay vào đó, Tham vấn trước tạo cơ hội để các quốc gia được thông báo đánh giá dự án và nêu lên các quan ngại chính đáng của họ về tác động bất lợi xuyên biên giới đối với môi trường và

người dân của họ, nếu có. Tham vấn trước còn giúp quốc gia đề xuất dự án hiểu rõ hơn những quan ngại đó và xác định các biện pháp giải quyết quan ngại.

Một ví dụ về nỗ lực giải quyết quan ngại do các quốc gia thành viên khác nêu trong quá trình Tham vấn trước của Dự án thủy điện Xayaburi là Chính phủ Lào đã có những cải thiện đáng kể về thiết kế dự án này để tránh, giảm thiểu và giảm nhẹ các tác động có thể có. Chính phủ Lào và đơn vị phát triển thủy điện đã đầu tư đáng kể để điều chỉnh thiết kế đập thủy điện này nhằm giải quyết những vấn đề di cư của cá và vận chuyển phù sa, đây là hai trong số những quan ngại chính được nêu lên trong quá trình Tham vấn trước.

4. Hiệp định Mê Công 1995 có nêu cụ thể những dạng dự án nào cần phải tiến hành quá trình Tham vấn trước không?

Có.

Hiệp định Mê Công 1995 và thủ tục PNPCA nêu cụ thể những dạng dự án cần tiến hành Tham vấn trước tùy thuộc vào vị trí địa lý và cách sử dụng tài nguyên nước trong Hạ lưu sông Mê Công vào các mùa cụ thể trong năm.

Các dự án thủy điện đập dâng trên dòng chính sông Mê Công cần phải tiến hành quá trình PNPCA. Ngoài ra, Hiệp định Mê Công và thủ tục PNPCA yêu cầu tiến hành Tham vấn trước nếu dự án được cho là sẽ có tác động xuyên biên giới đáng kể tới chế độ dòng chảy và chất lượng nước trên dòng chính sông Mê Công.

Ngoài ra, ba dạng dự án sử dụng nước hoặc chuyển nước phải tiến hành Tham vấn trước gồm:

- (1) Bất kỳ dự án nào sử dụng nước trên dòng chính trong Hạ lưu sông Mê Công vào mùa khô
- (2) Bất kỳ dự án nào chuyển nước từ dòng chính sông Mê Công ra ngoài lưu vực trong mùa mưa, và
- (3) Bất kỳ dự án nào chuyển lượng nước thừa ra bất kỳ sông nào khác trong lưu vực vào mùa khô (trong trường hợp có một lượng nước thừa vượt quá các đề xuất sử dụng của tất cả các bên).

Áp dụng các Quá trình Hợp tác PNPCA

Áp dụng các Quy trình hợp tác PNPCA			
Loại sông	Mùa	Quy mô sử dụng nguồn nước	Quy trình yêu cầu
 Dòng chính	 Khô	Giữa các lưu vực (từ lưu vực Mê Công sang một lưu vực khác) Trong lưu vực (ở trong lưu vực Mê Công)	 Đồng thuận cụ thể Tham vấn trước
	 Mưa	Giữa các lưu vực (từ lưu vực sông Mê Công sang một lưu vực khác) Trong lưu vực (ở trong lưu vực Mê Công)	 Tham vấn trước Thông báo
 Sông nhánh	 Khô + Mưa	Giữa các lưu vực và trong lưu vực	 Thông báo

Áp dụng quá trình PNPCA theo Hiệp định Mê Công 1995 của MRC

5. Quá trình Tham vấn trước kéo dài bao lâu?

Thông thường, quá trình Tham vấn trước kéo dài sáu (06) tháng. Nếu Ủy ban Liên hợp yêu cầu có thêm thời gian để thảo luận, thì quá trình Tham vấn trước này có thể được gia hạn.

6. Quá trình Tham vấn trước gồm những hoạt động gì?

Khi Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp (JCWG) của MRC họp lần đầu tiên sau khi nhận được thông báo và văn kiện dự án, Nhóm này sẽ quyết định ngày bắt đầu của quá trình Tham vấn trước. Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp gồm các đại diện chuyên môn cấp cao từ Campuchia, CHDCND Lào, Thái Lan và Việt Nam, và hoạt động như một cơ quan cố vấn cho Ủy ban Liên Hợp của MRC trong quá trình tiến hành PNPCA.

Trong sáu (06) tháng, Ủy ban Liên hợp sẽ thẩm định các khía cạnh kỹ thuật của dự án để xác định việc tuân thủ với các thủ tục của MRC liên quan đến chế độ dòng chảy và chất lượng nước, đánh giá bất kỳ tác động tiềm ẩn nào về môi trường và sinh kế, và kiến nghị các biện pháp giải quyết các quan ngại đó trước khi kết thúc quá trình tham vấn.

Việc thẩm định sẽ đánh giá tính tuân thủ với Hướng dẫn thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính trong hạ lưu sông Mê Công, xuất bản vào năm 2009 ([PDG 2009](#)).

Dù quá trình này không yêu cầu phải có sự tham gia rộng rãi của công chúng, nhưng các quốc gia thành viên đều nhất trí về tầm quan trọng và sự tham gia của các bên liên quan. Ở cấp quốc gia, các cuộc họp chia sẻ thông tin/tham vấn bên liên quan sẽ được tổ chức theo các cơ chế và thực hành của mỗi quốc gia tương ứng.

Ở cấp khu vực, các cuộc họp chia sẻ thông tin/tham vấn bên liên quan cũng sẽ được tổ chức. Các chuyến thăm thực địa tới dự án cũng sẽ được tiến hành.

Một báo cáo thẩm định kỹ thuật – trong đó có nêu các kết quả họp chia sẻ thông tin/tham vấn các bên liên quan cấp quốc gia – sẽ được trình lên Ủy ban Liên hợp.

Sau đó, các quốc gia được thông báo sẽ nộp **Biểu mẫu trả lời tham vấn chính thức** của mình cho Ban Thư ký Ủy hội để các nhận xét của họ được ghi chép.

Trong giai đoạn cuối, Ủy ban Liên hợp sẽ tổ chức họp thảo luận về quá trình Tham vấn trước của dự án nhằm đạt được thỏa thuận về việc sử dụng tối ưu và tránh lãng phí tài nguyên nước, và ban hành một quyết định trong đó nêu các điều kiện đã thống nhất về dự án.

Lộ trình của quá trình Tham vấn trước sáu (06) tháng sẽ được công bố tại đây sau khi được Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp phê duyệt.

7. Sau này, trong giai đoạn xây dựng và vận hành dự án có điều chỉnh được những điều kiện đã thống nhất này không? Liệu có thể có thêm điều kiện nào được đưa ra trong giai đoạn này không?

Những điều kiện này có thể được cân nhắc cả sau khi đã kết thúc quá trình Tham vấn trước, vì Hiệp định Mê Công 1995 đã xác định: “thỏa thuận” về các điều kiện đưa ra trong quá trình Tham vấn trước là một sự nhất trí có tính linh động và thực tế.

Một kế hoạch hành động chung, ví dụ kế hoạch hành động chung cho dự án Pak Beng và Pak Lay, giờ đây là một cơ chế được xây dựng để xem xét các giải pháp bổ sung để quốc gia thông báo cân nhắc, nếu Ủy ban Liên hợp đồng ý, và để MRC có những hành động tiếp theo liên quan tới khuyến nghị và giám sát.

8. Các quốc gia thành viên khác có thể làm gì nếu sau này thấy rằng môi trường trong lãnh thổ của mình bị ảnh hưởng đáng kể do dự án này?

Hiệp định Mê Công 1995 cung cấp một khung ngăn ngừa và ngừng ảnh hưởng có hại.

Quốc gia bị ảnh hưởng như thế nên thông báo cho MRC về vụ việc với các bằng chứng phù hợp, và quốc gia gây ra ảnh hưởng phải ngay lập tức ngừng nguyên nhân gây hại bị cáo buộc đó cho tới khi nguyên nhân thực sự được xác định. Hiệp định Mê Công cũng nêu rõ trách nhiệm của quốc gia thành viên đối với những thiệt hại một khi được xác định bởi các bên liên quan, theo các nguyên tắc của luật quốc tế.

9. Ủy ban Liên hợp có bắt buộc phải đạt được một thỏa thuận về Tham vấn trước cho một dự án đề xuất không?

Không.

Ủy ban Liên hợp không buộc phải đạt được một thỏa thuận trước khi việc sử dụng nước đề xuất diễn ra. Thủ tục PNPCA nêu rằng Ủy ban Liên hợp nên nỗ lực đạt được thỏa thuận. Nếu Ủy ban Liên hợp không thể đạt được thỏa thuận, các quan điểm của Ủy ban sẽ được ghi nhận trong hồ sơ sử dụng nước đề xuất để tham khảo trong tương lai. Quyết định cuối cùng về việc có tiến hành hay không tiến hành dự án hoàn toàn phụ thuộc vào quốc gia đề xuất dự án, sau khi quốc gia này đã cân nhắc thích đáng và giải quyết với thiện chí tất cả các quan ngại chính đáng mà các quốc gia được thông báo và các bên liên quan nêu lên.

10. Điều gì sẽ xảy ra nếu Ủy ban Liên hợp không thể đạt được một thỏa thuận về quá trình Tham vấn trước hoặc thống nhất về các điều kiện để sử dụng nước tối ưu và ngăn ngừa lãng phí nước?

Nếu Ủy ban Liên hợp không thể đạt được thỏa thuận về quá trình Tham vấn trước thì vụ việc có thể được chuyển lên cơ quan quản lý cao nhất của MRC là Hội đồng Ủy hội. Hội đồng Ủy hội có thành viên là các bộ trưởng chịu trách nhiệm về lĩnh vực nước và môi trường của bốn quốc gia thành viên.

Nếu cấp Hội đồng vẫn không giải quyết được thì vụ việc sẽ được chuyển lên cấp chính phủ của bốn (04) nước để tìm giải pháp thông qua các kênh ngoại giao chính thức. Nếu thấy cần thiết, và nếu các bên đều thống nhất, các chính phủ có thể yêu cầu hòa giải và giải quyết theo các nguyên tắc của luật quốc tế.

11. Tại sao MRC cần quá trình Tham vấn trước? Quá trình này có lợi ích gì?

Các dự án sử dụng nước đề xuất cần Tham vấn trước thường là dự án nhiều khả năng có tác động đáng kể tới môi trường và người dân, và do đó, cần tạo cơ hội để các quốc gia khác đánh giá và nhận xét.

Quá trình Tham vấn trước có mục đích là ngăn ngừa, giảm thiểu và giảm nhẹ tác động bất lợi lớn xuyên biên giới đối với các cộng đồng ven sông và môi trường ở cả thượng lưu và hạ lưu. Quá trình này cũng hướng tới sử dụng nước tối ưu và ngăn ngừa lãng phí nước.

MRC đã tiến hành năm (05) trường hợp Tham vấn trước: dự án thủy điện Xayaburi, Don Sahong, Pak Beng, Pak Lay và Luang Prabang. Đây đều là các dự án trên dòng chính sông Mê Công thuộc lãnh thổ CHDCND Lào. Tất cả các trường hợp này thể hiện sự cấp tiến của việc thực thi Hiệp định Mê Công 1995 và của chính MRC - với tinh thần hợp tác của các quốc gia thành viên ven sông Mê Công.

Với thủy điện Xayaburi, quá trình Tham vấn trước đã thúc đẩy chính phủ Lào và đơn vị phát triển thủy điện tự tiến hành đánh giá tác động môi trường và đầu tư thêm hàng trăm triệu Đô la Mỹ để điều chỉnh thiết kế đập nhằm giải quyết những vấn đề di cư của cá và vận chuyển phù sa, đây là hai trong số những quan ngại chính được nêu lên trong quá trình Tham vấn trước. Dự án thủy điện Don Sahong cũng đã có những cải thiện tương tự.

Trong trường hợp thủy điện Pak Beng và Pak Lay, Ủy ban Liên hợp đã đạt được thỏa thuận vào cuối quá trình Tham vấn trước kéo dài sáu (06) tháng. Cơ quan này đã ra một Tuyên bố, và sau đó là một Kế hoạch hành động chung (JAP) để tạo ra các cơ chế phản hồi, trao đổi dữ liệu và chia sẻ tri thức liên tục, cũng như giám sát chung, giữa CHDCND Lào với MRC về thiết kế hiện tại, quá trình xây dựng và vận hành của dự án này.

Nếu không có quá trình Tham vấn trước, sẽ không thể chia sẻ thông tin và tham vấn công khai về các dự án của các quốc gia có chủ quyền. Nếu không có Tham vấn trước, các dự án sẽ không có cơ hội được cải thiện qua các khuyến nghị độc lập. Quá trình Tham vấn trước đòi hỏi phải có các đánh giá khoa học và được hỗ trợ bởi một nhóm chuyên gia công tâm từ Ban Thư ký Ủy hội. Quá trình này hướng tới cân đối giữa lợi ích của bốn (04) quốc gia thành viên và sự bền vững về xã hội và môi trường của lưu vực sông Mê Công.

Cụ thể, bất kể quan điểm của mỗi bên về dự án đề xuất là gì, PNPCA của MRC là một thủ tục không thể thiếu vì:

- Thủ tục này cho phép chia sẻ rộng rãi với công chúng lượng lớn dữ liệu và thông tin về một dự án lớn về hạ tầng tài nguyên nước của một quốc gia
- Thủ tục này cung cấp một diễn đàn chính thức, hợp pháp và an toàn để tất cả các quốc gia và các bên liên quan nêu lên các quan điểm, các gợi ý/kiến nghị khác nhau sau khi cân nhắc đầy đủ tất cả các thông tin được cung cấp
- Thủ tục này cho phép các chuyên gia từ MRC, các quốc gia thành viên cũng như các tổ chức phi chính phủ tiến hành thẩm định và đưa ra khuyến nghị/kiến nghị độc lập về dự án.
- Thủ tục này dẫn tới các cải thiện và điều chỉnh cụ thể đối với các dự án đề xuất
- Thủ tục này dẫn tới một cơ chế về Kế hoạch Hành động Chung để tiếp tục tham gia với dự án khi dự án tiếp tục phát triển sau quá trình PNPCA, gồm cả việc cùng giám sát tác động.

Tất cả những điều này giúp làm cho quốc gia đề xuất dự án tham gia và có trách nhiệm. Nếu thiếu Thủ tục PNPCA và MRC thì các dự án trên sông Mê Công có thể tiến hành tùy ý mà công chúng/các bên liên quan không được biết nhiều thông tin về dự án hoặc không được đánh giá, thẩm định dự án.

12. Ai sẽ tham gia vào quá trình Tham vấn trước?

Ủy ban Liên hợp của MRC sẽ tiến hành quá trình Tham vấn trước với sự hỗ trợ kỹ thuật và hành chính của Ban Thư ký MRC. Mỗi Ủy ban sông Mê Công Quốc gia và Ban thư ký của mình sẽ thực hiện chức năng hành chính và điều phối trong nước, và hỗ trợ Ủy ban Liên hợp triển khai các hoạt động liên quan.

Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp đóng vai trò cơ quan cố vấn kỹ thuật để hỗ trợ Ủy ban Liên hợp trong quá trình tiến hành PNPCA. Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp, với sự hỗ trợ của Ban Thư ký MRC, sẽ thẩm định các khía cạnh như: lưu lượng nước, an toàn đập, di cư của cá, vận chuyển phù sa, giao thông thủy, và tác động môi trường và tác động kinh tế - xã hội.

Các Ủy ban sông Mê Công Quốc gia sẽ thu hút sự tham gia của các tổ chức xã hội và thành viên cộng đồng trong quá trình chia sẻ thông tin/tham vấn bên liên quan trong nước.

Ở cấp khu vực, đề xuất tổ chức hai (02) diễn đàn tham vấn các bên liên quan cấp khu vực về dự án thủy điện Sanakham nhằm kêu gọi sự tham gia, đóng góp rộng rãi của các bên.

13. Ban Thư ký MRC có vai trò gì trong quá trình này?

Ban Thư ký MRC sẽ hỗ trợ các quốc gia thành viên đánh giá các khía cạnh kỹ thuật của dự án và hỗ trợ các cuộc họp của Ủy ban Liên hợp.

Ban Thư ký MRC, cùng với Ban Thư ký Ủy ban sông Mê Công Quốc gia tại mỗi quốc gia thành viên, sẽ hỗ trợ các cuộc tham vấn bên liên quan cấp quốc gia và khu vực nhằm thu thập các quan điểm và ý kiến về dự án thủy điện từ nhiều bên liên quan và các bên quan tâm khác để quốc gia đề xuất dự án cân nhắc. Ban Thư ký MRC sẽ hỗ trợ các sự kiện tham vấn các bên liên quan một cách thiện chí và tài liệu hóa một cách hệ thống các ý kiến của các bên liên quan và giải thích những ý kiến này sẽ được cơ quan quản lý của MRC cân nhắc ra sao và phản hồi về các ý kiến này.

Sau khi hoàn thành quá trình Tham vấn trước, Ban Thư ký có thể tiếp tục hỗ trợ kỹ thuật cho dự án nếu cần.

14. Những vấn đề gì sẽ được cân nhắc trong quá trình thẩm định kỹ thuật của văn kiện dự án được trình?

Thẩm định kỹ thuật sẽ xem xét tổng quan dự án đề xuất dựa trên nghiên cứu khả thi được nộp và Đánh giá tác động môi trường - xã hội.

Quá trình này cũng đánh giá tính tuân thủ của dự án đối với Hướng dẫn Thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính trong hạ lưu sông Mê Công, xuất bản năm 2009 ([PDG 2009](#)), và sẽ xác định các khoảng trống và điều chỉnh nếu cần. PDG 2009 đưa ra hướng dẫn về mục tiêu hoạt động, nguyên tắc thiết kế và vận hành các biện pháp giảm nhẹ, cũng như giám sát việc tuân thủ và quản lý thích ứng. Quá trình này cũng giải quyết những vấn đề cụ thể theo quyết định của Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp.

15. Việc cập nhật hiện tại đối với Hướng dẫn Thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính trong hạ lưu sông Mê Công (DG 2020) đóng góp thế nào vào quá trình Tham vấn trước này?

Quá trình thẩm định kỹ thuật này chủ yếu sẽ tham chiếu tới Hướng dẫn PDG 2009, đây là văn kiện duy nhất đã được phê duyệt làm cơ sở cho đợt thẩm định này. Tuy nhiên, khi phù hợp, Ủy hội cũng sẽ nhận xét, tham chiếu và gợi ý với đơn vị phát triển dự án và chính phủ CHDCND Lào về những điểm còn thiếu và chưa rõ của Hướng dẫn PDG 2009 được xác định sau khi áp dụng với ba (03) trường hợp tham vấn trước đây và đã được bổ sung và làm rõ trong Hướng dẫn DG 2020, cùng với các kiến thức cập nhật của tổ chức.

16. Làm thế nào để các tổ chức và các nhóm bên liên quan tham gia các sự kiện tham vấn hoặc họp chia sẻ thông tin?

Trách nhiệm tổ chức các sự kiện tham vấn và họp chia sẻ thông tin trong nước thuộc về Ủy ban sông Mê Công Quốc gia tương ứng tại mỗi nước – đây là cơ quan điều phối của chính phủ mỗi quốc gia thành viên - và được điều phối bởi các Ban Thư ký Ủy ban sông Mê Công Quốc gia. Ban Thư ký MRC sẽ hỗ trợ kỹ thuật.

Rút kinh nghiệm từ bốn (04) trường hợp thủy điện Xayaburi, Don Sahong, Pak Beng và Pak Lay, cũng như trường hợp hiện tại về Luang Prabang, Ban Thư ký MRC đã bắt đầu thu hút sự tham gia của các bên liên quan có quan tâm ngay từ đầu quá trình Tham vấn trước. Ủy hội cũng chia sẻ thông tin rộng rãi và minh bạch trên [website](#) của MRC.

Ban Thư ký MRC cũng thấy rằng cần dành đủ thời gian để các bên thẩm định văn kiện dự án nên đã đăng tải công khai các văn kiện dự án trên một trang mạng (webpage) riêng cho dự án thủy điện Sanakham.

Truy cập trang mạng chứa các văn kiện này tại đây: <http://www.mrcmekong.org/topics/pnpca-prior-consultation/sanakham-hydropower-project/>

Ban Thư ký MRC đã tổng hợp rất nhiều văn kiện kỹ thuật được nộp thành một tài liệu tổng quan/tóm tắt dài 29 trang để giúp việc tiếp cận các văn kiện này dễ dàng hơn, và cũng đăng tải công khai tài liệu tổng quan này trên cùng trang mạng nêu trên. Tài liệu tổng quan này sẽ sớm được dịch ra bốn ngôn ngữ của bốn quốc gia ven sông để công chúng và các bên liên quan có thể tiếp cận rộng rãi hơn.

Các văn kiện liên quan khác sẽ được công bố kịp thời trong quá trình này, gồm các bài trình bày và các tài liệu cập nhật ngắn gọn về tình hình thực tế (fast fact) của dự án đề xuất.

Ủy hội sẽ tổ chức hai kỳ họp tham vấn bên liên quan cấp khu vực và sẽ có nhiều sự kiện chia sẻ thông tin và tham vấn các bên liên quan được tổ chức cho các cộng đồng bị ảnh hưởng ở cấp quốc gia. Để thúc đẩy các bên tham gia rộng rãi hơn, các sự kiện này đặc biệt hoan nghênh sự tham dự của đại biểu từ tất cả các khu vực: tổ chức Phi Chính Phủ, tổ chức cộng đồng, viện nghiên cứu, giới học thuật, các nhà phát triển/đơn vị phát triển dự án, truyền thông và các bên khác. MRC sẽ hỗ trợ tài chính liên quan tới việc tham gia các sự kiện này cho những đại biểu từ các tổ chức phù hợp nếu gặp khó khăn về tài chính.

MRC áp dụng phương pháp tiếp cận có sự tham gia thông qua sự phối hợp và sự tham gia của các bên liên quan và cộng đồng trong quá trình thực hiện. MRC đánh giá cao tiếng nói và ý kiến, quan ngại của các bên vì phúc lợi của người dân trong lưu vực sông Mê Công. Ban Thư ký MRC đang nỗ

lực hết mình để hỗ trợ các quốc gia Mê Công biến chính sách thành hành động thực tế để đảm bảo phát triển và quản lý bền vững lưu vực sông Mê Công.

Trong quá trình Tham vấn trước, chúng tôi nỗ lực hết sức để cải thiện chiến lược của MRC nhằm thu hút sự tham gia của các bên liên quan vào quá trình hiện tại, gồm cả hoạt động chia sẻ thông tin, diễn đàn và tham vấn các bên liên quan. MRC hoan nghênh các ý kiến, nhận xét và phản hồi từ tất cả các bên liên quan thông qua hộp ý kiến nhận xét (comment box) trên website của MRC tại đường dẫn này: <http://www.mrcmekong.org/stakeholder-consultations>

17. Thành viên Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp có gồm đại diện các tổ chức xã hội không?

Không.

Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp không có đại diện từ các tổ chức xã hội. Nhóm này là một cơ quan cố vấn kỹ thuật của chính phủ bốn (04) quốc gia thành viên và được thành lập nhằm hướng dẫn Ban Thư ký MRC tiến hành quá trình tham vấn và để thảo luận các vấn đề mới nổi.

Ngoài ra, Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp còn có chức năng hỗ trợ Ủy ban Liên hợp của MRC tiến hành thủ tục PNPCA và hướng dẫn Ban Thư ký MRC trong các vụ việc liên quan tới các dự án được thông báo cần Tham vấn trước hoặc Thỏa thuận, theo nguyên tắc và quy trình như nêu trong Hiệp định Mê Công 1995. Các thông tin này được nêu trong các Thủ tục của MRC. Thành viên Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp gồm bốn (04) đại diện từ mỗi trong bốn (04) quốc gia ở hạ lưu sông Mê Công, và Ban Thư ký MRC sẽ cung cấp đầu vào kỹ thuật và hành chính cho họ.

Tuy nhiên, các nhận xét chính thức và nhận xét khác từ công chúng/các bên liên quan được ghi nhận trong các Diễn đàn Bên liên quan khu vực, các cuộc họp quốc gia, và các kênh khác sẽ được nêu lên trong Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp và Ủy ban Liên hợp.

18. MRC sẽ sử dụng các quan điểm tập thể của các nhóm bên liên quan trong quá trình Tham vấn trước thế nào?

Các đầu vào, quan điểm và nhận xét của các bên liên quan sẽ được tập hợp trong một “bảng tổng hợp ý kiến, nhận xét” được đưa vào báo cáo tham vấn bên liên quan và sẽ được xem xét, cân nhắc trong quá trình đánh giá dự án.

Các phát hiện và kiến nghị từ báo cáo chia sẻ thông tin cấp khu vực, cùng với báo cáo chia sẻ thông tin cấp quốc gia, sẽ được ghi nhận trong bản Báo cáo Thẩm định Kỹ thuật (TRR) và được trình lên các cơ quan quản lý của MRC để cân nhắc trong quá trình đàm phán các điều kiện dự án cần đáp ứng.

19. Những thông tin nào về dự án được công bố cho các nhóm bên liên quan và công chúng?

MRC đã đăng tải “tất cả” các văn kiện dự án được đệ trình trên website công khai của MRC để các bên liên quan/công chúng có thể truy cập.

Các văn kiện này gồm: các đánh giá tác động xuyên biên giới về môi trường và xã hội và đánh giá tác động tích lũy, đánh giá tác động môi trường, kế hoạch quản lý và giám sát môi trường, đánh giá tác động xã hội, kế hoạch quản lý và giám sát xã hội và kế hoạch tái định cư. Báo cáo hiện trạng kỹ thuật và các bản vẽ cũng được đăng tải công khai trên cùng trang mạng, trên website của MRC,

tại đường dẫn: <http://www.mrcmekong.org/topics/pnpca-prior-consultation/sanakham-hydropower-project/>.

Các văn kiện hiện đang và sẽ soạn thảo trong tương lai liên quan tới quá trình Tham vấn trước này cũng sẽ được đăng tải công khai lên trang mạng này. Các văn kiện này gồm, ngoài những tài liệu khác, đánh giá của MRC về các khía cạnh kỹ thuật của các văn kiện dự án, báo cáo tham vấn bên liên quan, và các bản trả lời tham vấn chính thức của ba (03) quốc gia thành viên được thông báo là Campuchia, Thái Lan và Việt Nam.

20. Có thể bắt đầu xây dựng thủy điện trong quá trình Tham vấn trước không?

Không.

Theo thủ tục PNPCA, quốc gia thông báo không được triển khai dự án sử dụng nước đề xuất khi các quốc gia được thông báo chưa có cơ hội thảo luận và đánh giá dự án đó.

21. Liệu kết quả của Tham vấn trước với bất kỳ dự án nào có thể đặt ra một tiền lệ cho các dự án tương lai được trình để tham vấn trước tương tự không?

Không.

Quá trình Tham vấn trước được tiến hành với từng trường hợp dự án đề xuất trên dòng chính sông Mê Công. Nếu trong tương lai một dự án tương tự được trình lên MRC để tham vấn trước, kết quả của bất kỳ quá trình Tham vấn trước nào đã tiến hành cũng sẽ không ảnh hưởng tới dự án mới đề xuất đó. Nhưng thông tin và tri thức thu được từ các quá trình Tham vấn trước đã tiến hành sẽ giúp ích cho các dự án tương lai và có thể được sử dụng làm một phần thông tin ban đầu để đánh giá.

Năm 2016, MRC đã đánh giá việc thực hiện thủ tục PNPCA được phê duyệt theo Hiệp định Mê Công 1995 và đã tài liệu hóa một số bài học kinh nghiệm chính để tham chiếu trong tương lai, đó là:

- (1) Làm rõ hơn thời điểm bắt đầu và kết thúc quá trình Tham vấn trước
- (2) Một quá trình thẩm định và phê duyệt xem các văn kiện nhận được phục vụ cho Tham vấn trước đã đầy đủ chưa
- (3) Làm rõ hơn vai trò của tất cả các chủ thể có trách nhiệm tiến hành PNPCA
- (4) Xây dựng các thực hành phù hợp về công bố thông tin dự án để các bên liên quan tham gia hiệu quả
- (5) Làm rõ hơn vai trò của đánh giá tác động môi trường (ĐTM) xuyên biên giới, và
- (6) Xây dựng “Chú thích” về các điều khoản của thủ tục PNPCA để hỗ trợ cho Hướng dẫn triển khai PNPCA hiện tại bằng cách đặt các điều khoản chính của PNPCA trong bối cảnh rộng hơn của các thực hành quốc tế tốt nhất trong lĩnh vực liên quan.

Quá trình tiến hành Tham vấn trước các dự án thủy điện Pak Beng, Pak Lay và Luang Prabang đã cân nhắc những bài học kinh nghiệm này. Chúng tôi hy vọng các bài học này cũng được vận dụng trong trường hợp dự án Sanakham.

22. Các phát hiện từ Nghiên cứu của Hội đồng (nghiên cứu về quản lý và phát triển bền vững sông Mê Công, gồm cả tác động của các dự án thủy điện trên dòng chính) đóng góp ra sao cho quá trình Tham vấn trước?

Mục tiêu chính của Nghiên cứu Hội đồng là nâng cao khả năng để MRC cố vấn cho các quốc gia thành viên về tác động tích cực và tiêu cực của việc phát triển tài nguyên nước đối với con người, nền kinh tế và môi trường ở lưu vực sông Mê Công, tập trung nâng cao hiểu biết về phát triển bền vững sông Mê Công.

Phạm vi của Nghiên cứu Hội đồng bao quát tất cả các lĩnh vực liên quan tới nước như thủy lợi, sử dụng đất nông nghiệp, ngư nghiệp/nghề cá, giao thông thủy, sử dụng nước trong sinh hoạt và công nghiệp, và thủy điện, tập trung vào các dự án phát triển trên dòng chính. Nghiên cứu này cũng cân nhắc các lĩnh vực quan trọng khác như thủy văn và các vấn đề liên quan, đa dạng sinh học, môi trường, kinh tế - xã hội, kinh tế vĩ mô và biến đổi khí hậu. Ngoài ra, đánh giá tác động xuyên biên giới cũng sử dụng một bộ đầy đủ các chỉ số cho các ngành và lĩnh vực nêu trên.

Nhìn chung, qua Nghiên cứu của Hội đồng và các đánh giá trước đây của MRC, các quốc gia thành viên ngày càng nhận thức rõ hơn về cơ hội và nguy cơ của các dự án thủy điện trên dòng chính.

Đặc biệt với thủ tục PNPCA, Nghiên cứu của Hội đồng có vai trò quan trọng vì giúp cung cấp kiến thức, thông tin, dữ liệu và công cụ đánh giá để hỗ trợ bất kỳ hoạt động đánh giá tác động nào cho quá trình Tham vấn trước của dự án cụ thể về phát triển thủy điện trên dòng chính.

23. Đánh giá tác động xuyên biên giới có phải là yêu cầu bắt buộc của quá trình Tham vấn trước không? Các tác động xuyên biên giới của dự án được đánh giá và sử dụng thế nào?

Theo thủ tục PNPCA, đánh giá tác động xuyên biên giới, dù là tác động về kinh tế - xã hội hay môi trường, không phải là yêu cầu bắt buộc vì không có điều khoản nào buộc quốc gia thông báo phải tiến hành đánh giá này.

Tuy nhiên, đánh giá tác động có vai trò thiết yếu để quốc gia thông báo có thể cung cấp thông tin đánh giá, qua đó tạo điều kiện để các quốc gia được thông báo cũng như Ban Thư ký MRC có thể đánh giá và thảo luận về các giải pháp nhằm giảm thiểu và giảm nhẹ tác động xuyên biên giới tiềm tàng. Vì vậy, bản Hướng dẫn PDG mới cập nhật cũng bao gồm điểm còn thiếu này.

###